

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/61241>

Please be advised that this information was generated on 2021-09-27 and may be subject to change.

1 of 1 DOCUMENT

Vrij Nederland

November 27, 2004

Verliefd op je oude dag; Latijns-Amerikaans proza De vertrouwde Marquez in een nieuw jasje

BYLINE: MAARTEN STEENMEIJER

SECTION: REPUBLIEK DER LETTEREN

LENGTH: 872 words

In Gabriel Garcia Marquez' nieuwe roman lijkt een kloon van hem aan het woord. Goed of juist fout?

In de eerste regel van Herinneringen aan mijn droeve hoeren is de ongetrouwde, kinderloze hoofdpersoon net negentig geworden. Even verderop omschrijft de nog altijd als columnist en muziekrecensent actieve man zichzelf als 'lelijk, verlegen en anachronistisch'. En inderdaad: bijna alles aan hem is zo niet gebrekkig en versleten dan toch in elk geval oud: zijn lichaam, zijn huis, zijn baan, zijn gewoonten, zijn smaak... Net als de straatarme kolonel die nooit post krijgt, de monumentale patriarch in de herfst van zijn leven en al die andere onvergetelijke personages van Garcia Marquez lijkt deze man, kortom, rijp voor de dood op het moment dat de Colombiaanse schrijver over hem begint te vertellen.

Maar voordat het zover is, krijgt de oude man de kolder in zijn kop en bestelt hij een maagd van veertien jaar bij de madame in wier bordeel hij vroeger vaste klant was. Wat de laatste stuiptrekking van deze verstokte hoerenloper had moeten worden, blijkt echter de ontkieming van zijn eerste echte liefde te zijn. De toestand waarin de oude man het meisje aantreft, speelt daarbij een beslissende rol: ze is door haar werkgeefster in een diepe slaap gebracht. In plaats van tot de verlangde daad over te gaan, geeft de jarige er de voorkeur aan de hele nacht te blijven kijken, waarbij hij vervuld raakt van gevoelens die hij nooit eerder heeft gehad.

Het eerste bezoek is bepalend voor de verhouding die zich tussen de oude man en het jonge meisje ontwikkelt (onmiskkenbaar ontleend aan Kawabata's De schone slaapsters): een voyeuristisch ritueel, dat zijn leven op een prettige manier ontregelt. Zo beleeft zijn carrière als columnist een ongekeerde bloei dankzij de euforische ontboezemingen over de liefde die hij zijn lezers nu toevertrouwt, terwijl hij nu weer dingen gaat doen die hij al jaren niet meer heeft gedaan: het huis op orde brengen, fietsen door de stad, zingen uit volle borst...

De niet aangekondigde liefde brengt niet alleen het leven van de oude man op hol, maar heeft ook een louterend effect op hem. De vrouwen van zijn leven - zijn moeder; de vrouw die zijn echtgenote had moeten worden; de hoeren die hij vele jaren lang bezocht - komen in alle hevigheid terug in zijn gedachten en manifesteren zich daarbij als een onverwerkt verleden dat dankzij het nieuwe, onverwachte geluk nu eindelijk een laatste rustplaats kan krijgen in zijn hart en zijn gemoed.

Zulke bejaardenliefde roept natuurlijk onmiddellijk Liefde in tijden van cholera in herinnering: Florentino Ariza krijgt pas in het aangezicht van de dood de liefde van zijn leven en hij vermaakt zich in de laatste fase van zijn lange wachttijd met een piepjong nichtje, dat hij vervolgens op onbarmhartige wijze afdankt. Verrassend is daarentegen dat Marquez' tweede roman over goede liefde niet helemaal overtuigt. Het is de oude man natuurlijk van harte gegund dat zijn leven zo vlak voor het einde een onverwacht plezierige, prettige wending neemt, maar daarmee heeft Marquez zich wel gevaarlijk dicht in de buurt van de eind goed, al goed-verhalen gemanooeuvreerd van zijn vermaledijde epigoon Isabel Allende (al staat de passieve rol die hij zijn vrouwen toedicht natuurlijk haaks op het strijdbare werk van de Chileense schrijfster). Anders gezegd: in Herinneringen aan mijn droeve hoeren is het bijna alsof niet Garcia Marquez zelf, maar een kloon van hem aan het woord is.

Nochtans valt er het nodige te genieten in dit boek. Zo trakteert Marquez ons ook nu weer op een paar juweeltjes van zinnen die je nooit meer vergeet ('In die tijd hoorde ik zeggen dat het eerste symptoom van de ouderdom is

dat je op je vader begint te lijken'). En ook deze roman wordt gedragen door zo'n typisch marqueziaans personage: een stumperd voor wie het bestaan geen moedwil, maar alleen maar misverstand is. Mooi zijn daarnaast de schimmige, suggestieve topografische en historische verwijzingen waarmee Herinneringen aan mijn droeve hoeren is gestoffeerd.

Het boek doet wat dit laatste betreft sterk denken aan De kolonel krijgt nooit post, dat zich eveneens afspeelt in een plaats aan een rivier in een periode waarin het dagelijks leven in Colombia werd geplaagd door censuur, onderdrukking en oprispingen van heftig geweld: de jaren vijftig van de vorige eeuw. Maar van de grote dramatische zeggingskracht die De kolonel krijgt nooit post in al zijn soberheid heeft, is in Herinneringen aan mijn droeve hoeren niet veel meer dan een echo te horen. Misschien heeft Marquez' zwakke gezondheid hem

parten gespeeld. Zeker is in elk geval dat hij er niet verstandig aan heeft gedaan zijn personage ditmaal zelf zijn verhaal te laten vertellen, in tegenstelling tot wat hij doorgaans doet (de enige uitzondering is Afval en dorre bladeren). Maar zoals het eerste deel van zijn slaapverwekkende memoires Leven om het te vertellen al liet zien, zit Marquez zijn verhaal te dicht op de huid wanneer hij in de eerste persoon vertelt. Wil zijn schrijverschap vleugels krijgen, dan is de ironische afstand van de derde persoon onontbeerlijk. Garcia Marquez is nu eenmaal geen vorser van de ziel, maar een verteller van verhalen.?

LOAD-DATE: December 2, 2004

LANGUAGE: DUTCH;NEDERLANDS